

Laalebasse du génie

Ɖoo bujɔɔ né, a alééwá waagurú si beɔ́ɔ́e ɔ́áázi, bónyoozi ɔ́amá ge babá boɔ́ɔ́ na bakurú ɔ́áázi. Tóo, wíre ge alééwá woodúúzi ɔ́amá beɔ́ɔ́e ɔ́áázi, baadála nyíúdi-daá né, nge baajáa ɔ́áázi páá, bofóki bité né, nge ɔ́oolóo waajááru we. Nna ge baazúu ɔ́amá boozí sisi : wísi suna, le ge ɔ́ánnáa lím ɔ́unyóo, nge baalára bamíli badana lím. Nge sisi : tóo, iyéle ɔ́iseli bulé ɔ́iɔ́ɔ́e ɔ́efee, ɔ́efee. Baagógbóo béngedéé né, baadála ɔ́eeli né, Arezíini wónlúu lím kisuná nɔ́gbaawú weluu kutoluú, ktyááli yíka bujɔɔ́o máám-mám-mám kíkɔ́o kisú, baana né, ceení sisi : ɔ́édée níba bee lím, ceení sisi : ɔ́édée níba, bee lím. Nge baazíy boonyóo lím páá, nge sisi : aayí, ɔ́áágbá weezíni, ɔ́áágbá weezíni. Boonyóo bité si beɔ́ɔ́e né, nge badaá alééré kúbońɔ́e sisi : yíka kana kaagíli kazóo, umú wónɔ́gbowúu ke, nína ge badaá alééré kúmuú, tóóóo nbulé, nge ilé sisi : ée, bééere, nkókpóo, leleedó né, ɔ́áábá ɔ́icáa lím ɔ́iwí, nge ɔ́óóóo ɔ́ina lím buna ge ɔ́óonyóo, na ndó sisi : nyónɔ́gbowúu yíka né, weení woolu lím isú né, a ilé wóóóo si unyóo lím ní, we ge wónnyoońáa. Nkalá bulé, bulé né a ngú ɔ́ó ɔ́éńɔ́é ge naáru ɔ́uɔ́ wóóóo ɔ́oolóo kajaaree yi ní, we ge wónnyoońáa. Nge sisi : a ilé idekpedí isúlu unó-ɔ́ozi, umú wányaazi yi kadaázi leleedó kuna. Nge ilé sisi : oo, tóo, aayí, bééere móózú. Nna ge umú alééré kúbońi-dée sulé níni sisi : bééere, isi líy, a nyóógbóo yíka, bivéyi kazóo, boóógbowú bulé, ɔ́óóóo ɔ́unyoońa ge, nyónɔ́guti nɔ́boo né. Nge sisi : ilé íkpedí isúlu unó-ɔ́ozi, a idekpedí isúlu unó-ɔ́ozi bínzáa yi nimíni. Nge ilé sisi : oo, aayí nówéya féyi, íkpoo bika ɔ́iɔ́e. Aayí, alééré kúbońɔ́e weezeli yíka, baaganáa tee yi níbaáwu bika umú igowe bowóro igadinée. Yíka kem né, bánjáa ke ge sisi : « Atchicabii ». Tóo, budási né, beń béńɔ́é bisú fíwú ge arezíini waadála, kudála kpuri-kpuri-kpuri si kunyóo lím né, kidana yíka. Nge sisi : oo, ɔ́édée níba, leleedó né, wenbá waabaná boóońi boonyóo ma lím ge boogúti bokpóo ma médee yíka. Nna ge waazíy ɔ́ ge waayáa sisi : atchicabii! Nge yíka weegédisi sisi : náábú! Nge woogúti tyáa: atchicabii!, nge yíka weegédisi sisi : náábú! Nna ge arezíini weebéeyé yéńdi kumá:

Atchicabii

Náábíí, náábí, náábí náábíí

Alééwá weegéɔ́e ɔ́áázi

Náábíí, náábí, náábí náábíí

Nge boóóonyoo málim

Náábíí náábí, náábí náábíí

Ngbaalá ge boóógbóo méyíka

Náábíí, náábí, náábí, náábíí

Madángajaa tóm ge
Náábíí, náábí, náábí náábíí
Belé baagájaa ma tóm
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Báa le ge baazúv
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Đáanganáa đamá
Náábíí, náábí, náábí náábíí...

Ŋna ge arezíini wɔɔgɔgbɔɔ nɔ́bááwu kpírɔ-kpírɔ-kpírɔ, kpírɔ-kpírɔ-kpírɔ, kpírɔ-kpírɔ-kpírɔ igadínée. Wɔɔgɔnɔ itála nɔ́báádará né, idatlí lé bɔɔgbɔɔná né. Ŋna ge alééré kúɔ́ndɛ ɔ́wɔ́gɔɔ yíka né wénveerím baaganáa sɔsɔ : aa, umú wɔɔgɔgbɔɔ yíka, umú ikúti iyúú yéndi kífatu, ɔ́oo bedeyí sɔsɔ : Imú íkókɔgbɔɔ né, umú idoyuú yéndi ndɔ́? A wíre ge beɔ́m booyóózi ge umú waamá yéndi tuna badándulú?

Tɔɔ, sáátu wenkí arezíini waadála nɔ́báádará bulé, idatlí lé alééwá wɔɔgbɔɔná né, nge waazɔ́ɔ. Waazɔ́ɔ né nge waadástu iyáa sɔsɔ : atchicabii, nge yíka weegédisi sɔsɔ : náábíí! Nge waanyáa itá nɔ́bááwu, kpédele-kpédele, kpédele-kpédele, waadála fuúle-ɔ́ɔzɔ́ né, bándálí bɔ́lo ɔ́áázi baya đamá. Nge sɔsɔ : nɔ́nɔ́nɔ́ ge mánlám na mana médée yíka-dúv, nge waawalí fuúle-ɔ́ɔzɔ́. Bugɔ́nɔ́ butási nɔ́nɔ́nɔ́a ɔ́ɔ né, ɔ́aanɔ́nɔ́a waalá, beedɔ́ kídíídiwá buté né, nge alééré wɔɔgbɔɔ yíka wánwílú ɔ́ɔ sɔsɔ : naaná bee móógóyúu yíka né, nge ulé sɔsɔ : le ge nyáábá ngóyúu yíka kífénvengá kana. Nge alééré sɔsɔ : óo, máábá mogóyúu ke ge, icánɔ́ usuná yíka ɔ́aɔ́-daá iboná icánɔ́ ituní lakú-ɔ́ɔzɔ́.

Kuuyu buté kpátáa né ge arezíini wɔɔgɔnɔ́ kɔ́sɔ́nɔ́ wɔ́nɔ́-ɔ́aá, nge kumá kɔ́nɔ́-ɔ́aá:

Atchicabii
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Alééwá weegéde ɔ́áázi
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Bunáa ge bɔɔgɔnyɔ́ málím
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Nge bɔɔgɔgbɔɔ méyíka
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Báa lé ge baazúv
Náábíí, náábí, náábí, náábíí
Ŋnaamú ge ɔ́anganáa đamá

Aayí, arezíini waadála ɔ́aána-ɔ́aá, waazúv ɔ́aɔ́-daá né, nge waana iyíka ikɔ́gbɔɔ. Weebéɛn nɔ́nɔ́nɔ́a ɔ́ɔ né, alééré ibá ilewáa ulaána náábíí náábíí náábíí.... Nge arezíini woowólo unɔ́ kɔ́to ndɔ́ɔlúmá, kulé kicánɔ́ kɔ́de.

Tééwu weevé né, baríɔ́nɔ́a baagurú, alééré lewáa, ibá ilewáa, nge kɔ́ɔ waagázúv

sisi : leleedjé né, ndángurú ndjé ngbára tóó? Wentí ge ilewáa ge yé, tééwu weevé hált wísi wángbáa báa weení wánlít, hált iráa wéndjéé fásu!

Kóó waanmáti hált isú, aa lé buzumáa, woogóduu iciídi yi, kundulum, nge kóó weegbí unóó isi wúyi, móbú waazí, móbú waazí, móbú waazí, móbú waazí. Téédí-daá bugbóo nówéya nbulé. Bulé bidée zaamáani-daá, a bú alééré yáá bú afobú waazí, asée baajáa, bú alééré tánzím bulóo faala, yáá bú afobú isi bulóo faala. Nnaamú ge igoo sisi : nyáaná mósó médéé alééré ceení án, isi líŋ, á djé djídánáa ta wenbí bugu yi né, djédénbim yi, djájaa we lé, kurú isóódaá. Iru ikóni ifini, naburu takála yi, dána yi djí djinyóo, isúv ifini na kifé na wánzím? Idoóó sisi : mólóódi yáá mágújvú, njíní ge bulá; nge boobó bakáyaa alifáa. Ulé wóogóni ge sisi : aayí, midée irú ceení, bánzuvú yi ge, bugutoluú sisi : bánlám sóózi, bobóózi alééré isi iféeri weení waagu yi né. Nna ge baajáa idée djidéere, bokpóo boboná bakámúsi. Tíwú wóogóni itála né, ulé waabáazi cáadi, nge wóogbóo cáadi, wóogbóo cáadi, wóogbóo cáadi, wóogbóo cáadi hált ibó ikána idée djidéere ikógbóo, nge alééré-dée nába sisi : aayí, a bulé bulá, a bulé bulá, bulá, bunáábilé. Nge bobóózi tíwú sisi : tóo, bulé né, njíní ge bulá: ngoo-jj ge nyédée sím waaluná yáá, njaaná-dée yáá nyesená-dée ge sím waaluná, yáá dájána-daá ge sím waalú. Nna ge tíwú sisi : hmm, nge waazála wíidi, waazála wíidi, wénwií, wénwií, wénwií; nna ge tíwú wóomóo umá yéndi:

Bóóó bú idaní, yele yi

Wóndóóhí dóm saláála

Bóóó bú idaní, yele yi

Wóndóóhí dóm saláála

Bóóó bú idaní, yele yi

Wóndóóhí dóm saláála

Bóóó bú idaní, yele yi

Wóndóóhí dóm saláála...

Nge alééré-dée nába wóobóózi tíwú sisi : bugutoluú sisi : wé. Nge sisi : umú ina idondunáa boobó dájazi ge bein wóogónyoo lúm, bein wóogónyoo lúm buté né, nge umú wóogógbóo yíka wenká wóonyooná né, nge bein badaá tóóó wóóó umú sisi : Imú ikákágbóo, íyele, nge umú wóóó sisi : umú wánmám ulé. Imú weegízi umú idaní, alééré sule níni weení umú ina yi djéyí-djéyí né waadási ŋmáti, umú weegízi. Yíka kem kaaguná umú djé. Nge bobóózi tíwú sisi : yíka wángúvú urú?

Nge ulé sisi : arezíni tuná yíka, kulé kugóni si kíkpoó kídée yíka né ge kugu umú; molu málím mazí, ngóni nnyóo, na ngógbóo yíka? Wenbí biyéle ge máazi né nbulé. Mógoo, tééwu weevé né, nyáaná yíka mósógbóo ke né? Kóó sisi : aayí. Nge sisi : Tóo, yíka-dúv wóogóni ikpóo, lénlé sím waaluná né nbulé. Tóo, biyéle doo kúbonáa wóojóo né, a bú waazí, asée baazuvú yi. Kúboní wánzím ku, bacán

babáázi só djuu bokpoo bááre. A bigéé bú waazí, asée baajáa bana wenbí bigéé
né.